

Javaslat

Dr. Szobonya Zoltán életműve Jánoshalmi értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Maráczi Nóra

(név)

.....

(alíírás)

Jánoshalma, 2016.04.28.

(P.H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Maráczai Nóra

2. A javaslatot benyújtó személy vagy kapcsolattartó adatai:

Név: **Maráczai Nóra**

Levelezési cím:

Telefonszám:

E-mail cím: **ertektar@janoshalma.hu**

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

Dr. Szobonya Zoltán életműve

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet

ipari és műszaki megoldások × kulturális örökség sport

természeti környezet turizmus

3. A nemzeti értékek fellelhetőségének helye

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

× települési tájegységi megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Dr. Szobonya Zoltán Jánoshalmán született 1909-ben. Jogász, az 1956-os forradalom mártírja. 1933 és 1940 között közigazgatási gyakornokként dolgozott Jánoshalmán, majd alispáni

titkárként Zomborban. 1942-ben Bajára helyezték szolgabírónak. Innen vonult be katonának. Tartalékos főhadnagyként került szovjethadifogságba. Két és fél év után, 1947-ben került haza, és Jánoshalmán járási főjegyzőként dolgozott 1949-ig. 1950-es években intézte a „kulákoknak” kikiáltott családok ügyeit, sok ember az ő segítségével szerezte meg a nyugdíjhoz való jogát, s ilyen ügyekért még honoráriumot sem fogadott el, sőt az illetékbélyegtől kezdve a perköltséget is saját zsebéből fedezte. Munkásságának és egyéniségének köszönhetően hamarosan köztisztviselőként és nagy megbecsülésben volt része a falu lakói körében. 1952 júniusában átlátszó indokkal letartóztatták, de az igazi indok a politikai, erkölcsi alapállása volt. Rendőri felügyelet alá helyezték, kitelepítették Mélykútról, s új lakhelyül Dunavecset jelölték meg. 1953 nyarán a Nagy Imre-féle amnesztiával szabadult, s tért vissza családjához. Tovább folytatta ügyvédjelölti munkáját a jánoshalmi ügyvédi irodában. 1956 tavaszán felkeresték, adatait felvették, hogy üldöztetéséért rehabilitálják. Erre már az 1956-os forradalom miatt nem került sor. A forradalmi események Jánoshalmán október 26-án kezdődtek. 1956-ban elsőként fogott a helyi forradalmi megmozdulások szervezéséhez, a forradalmi bizottság titkára lett. A forradalmi közigazgatás megszervezésével, a nemzetőrség talpra állításával elérte, hogy a forradalom napjaiban Jánoshalmán teljes élet- és vagyonbiztonság volt. Az ő kiállításának és igaz hazafiságra buzdító beszédeinek, megnyilvánulásainak nagy szerepe volt abban, hogy a községben működő tűzeralakulat Forradalmi Katonai Tanácsa november 4-én hajnalban a szovjet csapatok támadásának hírére katonai előkészületeket tett, dr. Szobonya Zoltánnak is jelentették a katonai előkészületeket, amelyekkel ő egyetértett. Készek voltak a szülőföld fegyveres védelmére, de mikor látták, hogy nem bontakozik ki az országos általános védelmi harc, ők sem áldoztak emberéletet. Délután öt órakor elrendelték a leszerelést, csak járőrözést folytattak. Amikor novemberben a szovjet csapatok végül elérték Jánoshalmát, egyedül maradt a tanácsházán és „fogadta” a vezetőket. A parancsnok akkor még köszönetet mondott neki a rendért és nyugalomért, de ez nem volt enyhítő körülmény a későbbi perben. 1957 februárjában letartóztatták, „A demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés kezdeményezés és vezetésének büntette” vádjával. A legsúlyosabb tette, hogy a jánoshalmi Forradalmi Bizottság titkáráként a szovjet csapatok elleni katonai előkészületeket irányította. A koncepció per vádja arra a feltételezésre épült, hogy ha jöttek volna a szovjet csapatok, akkor lőttek volna. Mivel vádlóival politikai kompromisszumot nem volt hajlandó kötni, az ítélet kötél általi halál volt, amit - a benyújtott kegyelmi kérvény ellenére - 1958. szeptember 29-én a kecskeméti börtönben végre is hajtottak. Kivégzésekor utolsó szavai ezek voltak: „Hazámért és Jánoshalma népéért!” Újratemetése 1989 őszén történt meg. Azóta hivatalosan rehabilitálták. Jánoshalmán minden évben megemlékeznek róla. Emléktábla, kopjafa és a róla elnevezett utca is őrzi emlékét.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Dr. Szobonya Zoltán az 1956-os vidéki forradalom és szabadságharc egyik legnagyobb formátumú, mártírrá vált, emblematikus alakja volt. A jánoshalmi jogász mindvégig a forradalom tisztaságát képviselte, és a bíróság előtt is vállalta: „*inkább becsületben meghalni, mint becstelenül élni.*” Számára a legfőbb érték az emberi élet volt: mindenkit visszafogott az önbíráskodástól és a személyes bosszútól. Neki köszönhetően Jánoshalmán, a 26-án leadott egy riasztólövésen kívül semmilyen erőszakos cselekmény nem történt, mindvégig rend, élet- és vagyonbiztonság volt. A jánoshalmi és mélykúti forradalmat vezette, a polgári demokráciáért küzdött, de politikai ellenfeleit is megvédte. Mindannyiunknak példamutató embersége és hazaszeretete. Emlékére Jánoshalma város utcát nevezett el róla. 1993-ban Jánoshalma Város Posztumusz Díszpolgára lett.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Dr. Karsai Ferenc: Jánoshalma története 1849-1945

Karsai Péter - Dr. Karsai Ferenc – Ferenczi Jánosné – Menyhárt Tamás – Nasz Péterné: Itthon Vagyok honismereti tankönyv

Akadémiai Kiadó Magyar Lexikon VI. SZ-ZS

Összefogás Jánoshalmáért Egyesület: Jánoshalma értékei

https://hu.wikipedia.org/wiki/Szobonya_Zolt%C3%A1n

8. Nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentáció

2. Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat